

О1

К17

Хмельницька обласна бібліотека
імені М. ОСТРОВСЬКОГО

КАЛЕНДАР

знаменних і пам'ятних дат
Хмельницької області
на 1973

м. Хмельницький

П Е Р Е Д О В А

"Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини", який видається з 1966 року, має на меті допомогти бібліотечним працівникам, вчителям, агітаторам і краєзнавцям у доборі та пропаганді літератури, у підзначенні пам'ятних дат і знаменних подій у громадсько-політичному житті нашої області.

До півлітніх дат подаються довідки з списком рекомендованої літератури.

Користуючись матеріалами, вміщеними в календарі, бібліотечні працівники можуть організувати до окремих пам'ятних дат книжкові виставки, тематичні та літературні вечори, усні журнали тощо.

В бібліотеках рекомендується мати постійну виставку "Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини".

Слід пам'ятати, що списки літератури, які подаються в "Календарі" необхідно поповнювати новими матеріалами, зокрема, з періодичної преси.

В складанні довідок до "Календаря знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини" на 1972 рік брав участь голова обласного краєзнавчого товариства С.К.Гуменюк.

Хмельницька ОУНБ

1160676

С І Ч Е Н Ї

До 120-річчя з дня народження

В.Е.МАЛАВСЬКОГО

/1853-1886/

МАЛАВСЬКИЙ Володимир Євгенович – учасник Народницького руху на Україні 70-х років XIX століття. Народився в м. Кам'янці-Подільському в сім'ї вчителя. Після закінчення у 1870 році гімназії вступив до Київського університету. Через матеріальні труднощі залишає навчання і влаштовується дрібним службовцем губернської канцелярії в Кам'янець-Подільському.

Під впливом діяльності Кам'янець-Подільської Народницької комуні і передусім братів Івана та Володимира Покрієвичів МАЛАВСЬКИЙ розпочинає народницьку пропаганду серед селян Подільської губернії.

В 1876 році Володимир Євгенович переїхав до Києва і вступив у народницький гурток, разом з В. Стефановичем, Л.Г. Дейчем, І.В. Бохановським та іншими народниками у 1877 році організовує серед селян Чигиринського повіту на Київщині нелегальну організацію "Тавинну дружину", в якій налічувалося близько 1000 чоловік. Дружина готувала повстання проти самодержавства, але у вересні 1877 року була розкрита, а її учасників заарештовано. У 1880 році МАЛАВСЬКОГО було засуджено до 20-річної каторги, яку відбував у Карійській тюрмі, в Сибіру.

За участь у виступі в'язнів проти жорстокого турецького режиму МАЛАВСЬКОГО у 1883 р. було переведено спочатку до Петропавлівської, а потім до Шлісельбурзької фортеці, де він помер від туберкульозу.

Література:

Історія гість і сіл Української РСР. Хмельницька область.
К., Голов.Ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР. 1971,
с.27.

МАЛАВСЬКИЙ. Володимир Євгенович. - 3 кн.: Радянська
енциклопедія історії України. Т.5, с.73.

Володимир Євгенович Малавський. - 3 кн.: Українська радян-
ська енциклопедія. Т.8, с.417.

Малавський Володимир Євгенович. - 3 кн.: Український
радянський енциклопедичний словник. Т.2, с.410.

8 Б Е Р Е З Н Я

50 років Летабському колгоспу
ім. Леніна

/ 1923 - 1973 /

В березні минає 50 років з дня створення Летабського колгоспу ордена Леніна, імені В.І.Леніна.

Весною 1923 р. була створена сільськогосподарська артіль "Відродження". Вона об'єднувала бідняцько-батрацькі господарства і демобілізованих червоноармійців. З її складувійшли 10 господарств. Першими артільниками, її засновниками були Бойко Д.В., колишній голова колгоспу, двічі Герой Соціалістичної Праці, Кузь П.В., Моловченко В.С., Паньков В.П., які тепер зараз працюють у колгоспі. Тепер це одно з передових на Україні колективних господарств. Об'єднує 1456 дворів з населенням більш 4637 чоловік.

Загальна земельна площа колгоспу 5526 га, в т.ч. 4174 га орної землі, 167 га лісу, 112 га сінокошей, 26 га вигонів.

Напрямок господарства зернобуряковий з добре розвинутим молочно-м'ясним тваринництвом. Освоєно 8 сівозмін, в т.ч. 5 польових, 2 прифериські, 1 овочеву. Основними культурами землеробства є озима пшениця, кукурудза, цукрові буряки, зернобобові, ячмінь. Трошовий прибуток за рік колгосп має 1 млн. 798 тис. крб.

Колгосп за року в рік вирощує високі урожаї зернових і технічних культур. У 1972 році з усієї площі посіву зібрано по 42.9 ц. зернових, 457 ц. цукрових буряків, 122 ц. картоплі. За 11 місяців вироблено по 97.7 ц. м'яса, по 665 ц. молока на 100 гектарів сільськогосподарських угідь і по 24.7 тисячі штук яєць на 100 га зернових культур.

Тваринники колгоспу включилися у всесоюзне соціалістичне змагання за збільшення у 1972-1973 рр. виробництва і заго-

тівель продуктів тваринництва. Взяли на себе зобов'язання у 1973 році виробити молока в стогектарному обчисленні до 700 ц.м"яса - до 110 ц., яєць - до 25 тисяч штук, настригти вовни по 60 кілограмів.

На кошти колгоспу збудовано 5 клубів, середню школу, 4 дитячих ясел. Чороку колгосп - учасник виставки досягнень народного господарства СРСР і виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР. В колгоспі працюють 12 Героїв Соціалістичної Праці: тов.Т.І.Горячак, Н.Г.Шутляк, Г.М.Решук, Т.Я.Ріанок та ін, біля 300 членів артільі нагороджено орденами і медалями Союзу РСР.

Література:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. Львів, "Каменяр", 1972. Летава - с.119, 120, 203, 205, 256, 274, 282, 283, 285, 345.

Ордену Леніна колгосп імені Леніна. Збірник документів і матеріалів з історії Летавського колгоспу імені Леніна Хмельницької області. Львів, "Каменяр", 1969. 287 с.

Поділля у Великій Вітчизняній війні /1941-1945 рр./. Збірник документів і матеріалів. Львів, "Каменяр", 1969. Про Летаву - с. 250, 253, 260, 266, 294, 353-354, 359, 360, 364.

Історія Української РСР. Т.2. К., "Наукова думка", 1967. Про Летаву - с.569, 597.

БОНДАРЧУК В.Г.і ГАРНАГА І.В. Летава. В кн.: Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька область. К., 1971, с.591-599.

АРКАДЬЄВ А. Летава. - "Советская женщина", 1970, № II, с.16-17.

БОЙКО Д. Дорогою великих звершень. - "Рад.Поділля", 1967, 19 квітня.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩНИН А. Хмельницьке обласне. Путівник. Львів, "Каменяр", 1969. Про Летаву - с.24, 36, 42, 103, 102, 147.

ДАЛЧАН С. і ЗМЕЦЬ В. імені Леніна. Вінниця. Обл.кн.гав. вид-во. 1960. 48 с.

КАЗИМІР В. Вогні над Збручем. /Про минуле і сучасне Летави/. - "Механізація сільського господарства", 1970, № 4, с.6-7.

МИЛАШОВ Л. Ордена Леніна. - "Рад.Поділля", 1948, 21 січня.

МИЛАШЕНКО А. На цій землі великій. /Про колгосп ім.Леніна. Летава Чемеровецького району/. - "Україна", 1969, № 45, с.6-8.

Колгосп імені Леніна Чемеровецького району. - Енциклопедія народного господарства УРСР. Т.2, с.305.

Летавський колгосп імені В.І.Леніна. В кн.: Українська радянська енциклопедія. Т.8, с.IIО-III.

Б Е Р Е З Е Н Ї

570 років з часу заснування Дунаєвець

Дунаївці – місто районного підпорядкування, центр району.

Вперше Дунаївці згадуються в історичних документах у 1403 р. В 1592 р. вони наділяються магдебурьським правом і були віднесені до розряду містечок. В 1605 році міщани містечка одержали право об'єднуватися в цехи і влаштовувати чотири ярмарки на рік.

Населення Дунаєвець і його околиць брало активну участь в селянсько-козацьких повстаннях 1734, 1750, 1768 і особливо 1702–1704 роках.

В 20-х роках ХІІ ст. поміщик Красінський заснував в Дунаївцях невелику суконну фабрику, на якій працювали селяни-кріпаки. На початку 60-х років минулого століття у містечку уже діяло 47 суконих, 4 постригальних і фарбувальна фабрика.

У відповідь на нестерпно важкі умови праці у квітні 1896 року Дунаєвецькі ткачі застрайкували. З новою силою спалахнув виступ робітників восени 1906 р., який був придушений з допомогою військових частин.

З великим піднесенням зустріли дунаївчани звістку про повалення самодержавства. 25 березня 1917 року в містечку обирається Рада робітничих депутатів. Готуючись до вирішальних боїв з Тимчасовим урядом, більшовики Дунаєвець у квітні 1917 року створюють загін Червоної гвардії. В січні 1918 року в містечку проголошується Радянська влада.

Наприкінці лютого сюди вдерлися австро-німецькі окупанти. В другій половині листопада іноземних загарбників і гетьманів замінила контрреволюційна Директорія.

На початку квітня 1919 року Дунаївці визволили частини

2-ї Української радянської дивізії. В червні містечко захопили петлорівці, а в грудні білопольські інтервенти. На початку липня 1920 року частини 41 стрілецької дивізії радянських військ звільнили Дунаївці від білополяків та петлорівців. Остаточно містечко було очищено від внутрішньої контрреволюції в листопаді 1920 р. частинами 45 стрілецької дивізії.

Після закінчення громадянської війни текстильні фабрики об'єднуються в 4 підприємства. Ці підприємства разом з майстернею по виготовленню шнурельного сукна, електростанцією і ливарно-механічним заводом об'єднуються в Дунаєвецький куш суконних фабрик. В 1923 р. куш було реорганізовано в текстильний трест "Дунсукно". В 1929 р. трест "Дунсукно" ліквідовується, усі текстильні фабрики об'єднуються в одну велику фабрику і підпорядковуються тресту "Укрсукно".

В роки довоєнних п'ятирічок на фабриці ручні ткацькі верстати замінюються механічними. Зростають лави стахановців. Одну з стахановок М.С.Дерикоз 26 червня 1938 року трудящі області обрали депутатом Верховної Ради УРСР.

Напередодні Вітчизняної війни в Дунаївцях працювало понад 10 промислових підприємств, в тому числі текстильна фабрика ім. Леніна, кооперативне товариство "Текстиль", чавуноливарний завод, дві електростанції, маслозавод та інші.

Великі зміни відбулися в комунальному господарстві міста. Центральні вулиці покриті бруківкою, обабіч виросли нові житлові будинки, приміщення культурно-освітніх установ.

Значно поліпшилося медичне обслуговування трудящих. Працювала лікарня на 130 ліжок, поліклініка, водолікарня, станція швидкої допомоги та ін. В середній, трьох неповно-середніх школах навчалось 1900 дітей, працювало 69 вчителів. Череду спеціальну освіту молодь одержувала в педагогічному та медичному технікумах.

Культурні потреби мешканців задовольняли районний Будинок культури, кінотеатр, Палац піонерів, 9 бібліотек.

Розпочалася Велика Вітчизняна війна. 11 липня 1941 року в місто увірвалися гітлерівські загарбники. За час окупації

фашисти розстріляли і закатували близько 12 тисяч мирних громадян і військово-полонених, 20 юнаків повісили за відмову працювати на носіїв "нового порядку". Гітлерівці знищили всю центральну частину міста, збитки заподіяні ними становили понад 36 млн.крб.

31 березня 1944 р. частини 22 стрілецького корпусу вибили гітлерівців з Дунаєвця. Завдяки героїчним зусиллям трудящих до кінця 1944 р. вступили в дію усі промислові підприємства, які діяли до війни.

Відновили свою діяльність торговельні підприємства, медичні, культурно-освітні заклади, школи.

В 1947 році колективи промислових підприємств міста по випуску промислової продукції досягнули довоєнного рівня. Протягом 50-60 рр. усі промислові підприємства були оснащені новішою досконалою технікою. Готуючись гідно зустріти 50-річчя Радянської влади, дунаєвські сукнярі змонтували і пустили першу в республіці потокову лінію безперервної промивки тканин. На фабриці працює багато новаторів, передовиків виробництва. У 1959 р. бригаді, яку очолює Н.С.Обихвост, присвоєно звання бригади комуністичної праці, а на кінець 1970 р. таких бригад тут уже було 26. Ткалі фабрики А.Г.Островецька і Н.Д.Дормороз нагороджені орденом Леніна.

Чудові тканини дунаєвських сукнярів відомі далеко за межами нашої країни. Вони були представлені на виставках у Лейпцигу, Марселі, Лондоні, Чикаго, Рангуні, Монреалі.

Крім текстильної фабрики ім.Леніна в Дунаївцях працюють текстильна фабрика № 2, фабрика ім.Горького, райпромкомбінат, масло- і хлібозаводи, районне об'єднання "Сільгосптехніка", електроремонтний і механічний заводи та ін.

За післявоєнні роки Дунаївці прикрасилися новими багатоповерховими будинками, житловими будинками, культурно-освітніми та адміністративними будівлями.

Потреби населення міста задовольняють 42 магазини, 15 їдалень, ресторанів, кафе. Розширилася сітка дікувальних закладів. Є лікарня на 275 ліжок, протитуберкульозний диспансер, п'ять фельдшерсько-акушерських пунктів, в

яких працює 60 ліжарів, 225 чоловік середнього медичного персоналу, санітарно-епідеміологічна станція, працює школа медичних сестер, в будинку дитини і яслах утримується 500 малюків.

Досягнуто значних успіхів в галузі народної освіти. В трьох середніх, двох восьмирічних, початковій і музичній школах навчається понад дві тисячі дітей. Молодь, що працює, здобуває освіту у вечірній, заочній середніх школах.

Мережа культурно-освітніх закладів складається з Будинку культури, трьох профспілкових клубів, 12 бібліотек. При районному Будинку культури працюють численні гуртки художньої самодіяльності, духовому оркестру і ансамблю танцю присвоєно почесне звання народних. В Дунаївцях народився талановитий український композитор В.І.Заремба /1883-1902/, автор багатьох популярних пісень, зокрема "Дивлюсь я нах небо"; "Така її доля", "В кінці греблі шумять верби" та ін. Тут провів свої дитячі роки польський композитор, піаніст і педагог, лауреат Державної премії ПНР 1948 р. Болеслав Войчович. Народився український радянський історик, доктор історичних наук, член-кореспондент АН Української РСР Ф.П.Шевченко.

Література:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. Львів, "Каменярь", 1972. Про м.Дунаївці - с.15, 46, 50, 59, 62, 67, 131, 156, 157, 161, 166, 167, 179, 187, 199, 202, 204, 220, 228, 233, 241, 251, 292, 293, 299, 300, 304, 311, 314, 320, 321, 324, 341, 342, 343, 344, 347, 354.

Поділля у Великій Вітчизняній війні /1941-1945 рр/. Збірник документів і матеріалів. Львів, "Каменярь", 1972. Про м.Дунаївці - с. 4, 5, 8, 97, 98, 99, 263, 302, 304, 317, 335, 340, 359.

КОТЮН Г.М. Дунаївці. В кн.: Історія міст і сіл Української РСР. В 26 т. Хмельницька область. К., 1971. с.237-247.

АФАНАСЬ В. Був колись Дунай-Город. /Дунаївці/. - "Рад. Поділля", 1967., 12 грудня.

ГАРНАГА І. Дунаївці дореволюційні. - "Ленінським шляхом", 1961, 16 грудня.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩЕРІН А. Желєзницька область. Путівник. Львів, "Кавеняр", 1968. Про м. Дунаївці - с. 16, 17, 19, 32, 35, 38, 55, 94, 142, 144, 145.

Дунаївці. /Про минуле і сучасне/. - "Рад. Поділля", 1967, 29 жовтня.

САНІЦЬКИЙ В. Хороше наше місто. /Дунаївці/. - "Ленінським шляхом", 1967, 6 червня.

К В І Т Е Н Ь

180 років з часу возз'єднання Поділля
з лівобережною Україною в складі Російської держави

В результаті другого поділу Польщі у 1793 році Правобережні українські землі - Київщина, Волинь, Поділля, Брацлавщина - визволилися з-під польсько-шляхетського гніту, який тривав понад три з половиною століття.

Перед цим 18 червня 1792 року недалеко від Шепетівки російські війська завдали поразки польським військам, очолюваним кошиком Понятовським. На початок 1793 р. більшість Волині, усе Поділля, крім Кам'янця-Подільського і Брацлавщини, були визволені з-під польсько-шляхетського панства.

На початку квітня 1793 року в Полонному і Меджибожі був опублікований Манифест російського уряду про возз'єднання Волині й Поділля з Лівобережною Україною в складі Російської держави. Після переговорів польський гарнізон м. Кам'янець-Подільський перейшов на бік російських військ, що увійшли в місто 21 квітня 1793 року.

Згідно указу сенату від 23 квітня, на возз'єднаній з Росією території утворюється Ізяславське і Брацлавське намісництво і Кам'янецька область. Указом сенату від 1 травня 1795 року на території, що входила в Ізяславське і Брацлавське намісництво та Кам'янецьку область, утворюється Волинська, Подільська і Брацлавська губернії.

Указом Павла I від 12 грудня 1796 року Брацлавська губернія була ліквідована і включена до складу Подільської губернії. В 1804 році Подільська губернія була затверджена у складі 12 повітів: Балтський, Брацлавський, Вінницький,

Гайсинський, Кам'янецький, Летишівський, Літинський, Могилівський, Ольгопольський, Проскурівський, Ушицький, Ямпільський, Ізяславський і Старокостянтинівський повіти увійшли до складу Волинської губернії.

Здійснюючи реакційну політику поділів Польщі, царська Росія керувалася не інтересами українського народу. Зовнішня політика російського царизму, подібна до інших феодальних монархій, була загарбницькою. Однак визволення Поділля та інших правобережних українських земель від важкого іноземного поневолення, мало велике прогресивне значення. Визволення Правобережної України було визначною подією в житті всього українського народу.

Возз'єднання більшої частини українських земель у складі Росії сприяло дальшому зростанню продуктивних сил, розвитку капіталістичних відносин і посиленню економічних та культурних зв'язків між українськими землями створило умови для формування української нації. У спільній боротьбі проти царизму, поміщиків і зовнішніх ворогів зростали взаємозв'язки, міцнів братерський союз українського народу з великим російським народом.

Література:

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька область. К., Голов.ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР. 1971. Про возз'єднання Поділля з Росією - с.18.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменяр", 1968. Про возз'єднання Поділля з Лівобережною Україною - с.10.

ГУМЕНЮК С. Як зміцнювався адміністративно-територіальний поділ сучасної Хмельницької області. - "Рад.Поділля", 1963, 31 грудня.

Державний архів Хмельницької області. Путівник. Львів, "Каменяр", 1964. Про возз'єднання Поділля з Росією с.269-270.

Історія Української РСР. Т.І. К., "Наук.думка", 1967. Про возз'єднання Поділля з Росією - с.377-338.

Подільська губернія. - В кн.: Українська радянська енциклопедія. Т.II. Про возз'єднання Поділля з Росією с.294

Хмельницька область. - В кн.: Українська радянська енциклопедія. Т.I7. Про возз'єднання Поділля з Росією - с.732.

Т Р А В Е Н Ь

480 років з часу заснування міста Хмельницького

Хмельницький /до 1954 р. Проскурів/ - адміністративний, економічний і культурний центр області.

Вперше згадується в документах у 1493 році. На той час це було невеличке поселення з дерев'яною фортецею і сторожовим гарнізоном. Через сто років Проскурів уже перебував у списку міст Поділля.

Населення міста брало участь у селянсько-козацькому повстанні у 1595 році, яке очолив С. Наливайко. В кінці серпня 1648 року українські полки під командуванням Максима Кривоноса штурмом оволоділи Проскурівською фортецею. В липні 1649 року на околицях міста козацький полк Данила Нечая завдав поразки подільським шляхетським загонам. В 1702-1704 рр. повстанці очолювані Федором Шпаком звільнили від шляхти район - Меджибіж-Проскурів-Сатанів.

Після возз'єднання Поділля з Лівобережною Україною в складі Російської держави Проскурів стає повітовим центром.

Порівняно швидко стало розвиватися місто після завершення у 1870 році будівництва залізничної лінії Америнка-Проскурів-Волочиськ. За даними перепису 1897 р. в місті проживало 22855 чоловік.

В кінці XIX ст. в Проскурові діяло понад 40 різних промислових підприємств, на яких працювало 833 робітників, кустарним промислом займалося 1417 ремісників.

Під впливом революційних подій, що відбулися в країні, під керівництвом організації РСДРП в 1905 році застрайкували будівельники, робітники чавуно-ливарного, механічного, цукрового заводів, тютюнових фабрик та інших підприємств.

Звістка про повалення самодержавства сколихнула всі верстви населення. 10 березня в приміщенні реального училища відбулося перше засідання Ради робітничих і солдатських депутатів. В ході боротьби за переростання буржуазно-демократичної революції в соціалістичну росла і міцніла більшовицька організація Проскурова, в рядах якої на початку серпня 1917 року активно працювало 200 чол.

В кінці жовтня відбулися перевибори Ради робітників і революційно настроєні солдати гарнізону подали свої голоси за більшовиків.

20 листопада на великому мітингу робітників і солдатів в Проскурові проголошується радянська влада.

В кінці лютого 1918 р. у місто увірвалися австро-німецькі окупанти та війська Центральної ради.

В липні залізничники Проскурова і Гречан включилися в загальний страйк залізничників України скерований проти іноземних заварбників та гетьманщини.

В ніч з 14 на 15 лютого 1919 року в Проскурові спалахнуло повстання проти петлюрівської Директорії. 6 квітня місто визволили частини 2-ої Української радянської дивізії. На початку червня петлюрівцям вдалося захопити Проскурів. В ході Старо-костянтинівсько-Проскурівської операції радянських військ жовтоблякитники були відкинуті за межі міста. В кінці липня вони знову увірвалися в Проскурів, а в грудні 1919 р. замість них тут орудували білопольські інтервенти.

На світанку 6 липня 1920 року Проскурів визволили частини 8 Червонокозацької дивізії, а 9 липня перемогу кінотників закріпили частини 60 стрілецької дивізії.

Остаточо місто було визволено від петлюрівців 18 листопада 1920 року кавалерійською бригадою Г.І.Котовського.

В березні 1923 року наше місто становиться центром Проскурівського округу.

Завдяки величезній роботі партійних організацій і героїчним зусиллям робітників промисловість міста на кінець 1925 р. за валовою продукцією досягнула рівня довоєнного часу. В роки

довозних п'ятирічок промисловість міста продовжувала успішно розвиватись.

В 1941 р. в Проскуріві, який на той час став обласним центром Кам'янець-Подільської області, діяло 17 державних підприємств та 21 підприємство промислової концентрації, на яких понад 10 тис. робітників виробили продукції на 4.7 млн. крб.

Заново створено комунальне господарство. Вступив у дію водогін, нова електростанція, забруковано десятки вулиць і тротуарів, відтворено парки ім. Коцюбинського і Франка, виросли нові житлові будинки, приміщення культурно-освітніх та адміністративних установ. Держава не шкодувала грошей на спорудження нових лікувальних закладів, оснащення їх медичною апаратурою. Лікарні мали 750 стаціонарних ліжок. В медичних закладах працювало 88 лікарів і понад 200 чоловік середнього медичного персоналу.

Великі зміни відбулися і в культурному житті міста. Тут працювало 13 шкіл і 20 дитячих садків, у яких 262 вчителі навчали і виховували 6300 дітей. Було завершено ліквідацію неписьменності серед дорослих населення. Зросла кількість закладів культури. Шість підприємств мали свої робітничі клуби, діяло два кінотеатри, краєзнавчий та санітарно-освітній музей, музично-драматичний театр, 10 бібліотек.

8 липня 1941 року німецько-фашистські загарбники зайняли Проскурів. Окупанти закрили заклади культури і школи, а їх приміщення зайняли під казарми і склади. Почалися масові арешти комуністів, комсомольців та радянських активістів. За містом, в районі Раково, фашисти спорудили концентраційний табір, де за колючим дротом тримали радянських військово-полонених. Радянські люди не покорилися ворогові. В місті виникло 9 підпільних груп. У вересні 1941 р. комуніст М.А.Храповський об'єднав їх в одну підпільну організацію. Підпільники друкували і розповсюджували серед населення листівки з повідомленнями і інформацією з закликами до боротьби з окупантами, чинили диверсії на залізниці, депо і підприємствах, зри-

вали відправку людей на каторжні роботи в Німеччину, в 1943 р. створили партизанський загін "Народний месник", який діяв у північних районах області.

25 березня 1944 р. радянські війська 1-го Українського фронту штурмом оволоділи Проскуровим. Визволене місто лежало в руїнах. Міське господарство зазнало пошкоджень на 68 млн.крб., місцеве населення на 15 млн.крб. Гітлерівські кати розстріляли і замучили в м.Проскурові 81600 радянських громадян, вивезли на фашистську каторгу понад 1300 чол.

У відродженні міста брала участь уся країна. На підприємства прибували верстати, устаткування, сировина і матеріали з Москви, Уралу, Сибіру та інших районів Союзу.

З року в рік промисловість міста виконувала і перевиконувала встановлені державні плани.

Разом з цим в її структурі вест час відбувалися якісні зміни. Верстатобудівний завод освоїв випуск кавальсько-пресового устаткування і термопластавтоматів, втс вступив у дію завод залізобетонних виробів. З роки семірічки були збудовані заводи трансформаторних підстанцій, "Трактородеталь", кондитерську фабрику, розширено цукровий і ливарно-механічний заводи, птахо і м'ясокомбінати та ін. підприємства.

В наступні роки, вступають у дію радіотехнічний завод, "Катіон" та інші.

У 1970 р. в місті діяло понад 30 великих, оснащених новою технікою підприємств. Понад 36 % загальноміської продукції дають підприємства машинобудівної та металообробної промисловості.

На підприємствах Хмельницького працюз великих загін робітників - понад 20 тис.чол., який успішно змагається за виконання і перевиконання завдань 9-ї п'ятирічки.

Багато зроблено в справі житлового будівництва та благоустрою міста. За післявоєнний час у місті введено в дію в кілька разів більше житлової площі, ніж її було в дореволюційному Проскурові, впорядковано старі і збудовано багато нових вулиць. Окрасою міста стали будинки Обкому партії, Будинок Рад, Облпрофради, го-

ловний корпус технологічного інституту, готель "Ковтневий", висотні житлові будинки. В усі райони міста проведено відпо-від, природний газ. До послуг трудящих чудові парки, сквери і бульвари.

В місті є 21 лікувальний заклад на 1675 ліжок, працює 526 лікарів і 1375 чол.середнього медичного персоналу.

У 27 загальноосвітніх школах навчається понад 15 тисяч дітей, працює 833 вчителів. Вищу і середню спеціальну освіту молодь здобуває в технологічному інституті побутового обслуговування, електромеханічному, кооперативному, радянської торгівлі технікумах, педагогічному, медичному, музикальному та інших училищах.

У вихованні трудящих важливе місце посідають культурно-освітні заклади. У Хмельницькому працюють музично-драматичний театр ім.Г.і.Петровського, театр ляльок, обласна філармонія з ансамблем "Подільянка", міський Будинок культури, палац піонерів, краєзнавчий музей, близько ста бібліотек в т.ч. ім.М.Островського та дитяча ім.Жданова.

У різний час в Хмельницькому бували Т.Г.Шевченко, Л.І.Глібов, композитори Д.Бонковський, В.і.Заремба, М.А.Завадський, поет С.Руданський, А.Шашкевич, відомий російський письменник О.і.Купрін, фольклорист та етнограф А.і.Димінський.

Серед уродженців міста відомі вчені - член-кореспондент АН УРСР, доктор фізико-математичних наук М.Ф.Дейген, доктор історичних наук В.Ю.Маланчук, доктор медичних наук Т.В.Бурима та ін.

Указ Президії Верховної Ради Української РСР про перейменування м. Проскурова в місто Хмельницький, Каменець-Подільської області в Хмельницьку область. - "Рад. Україна", 1954, 17 січня.

Нарис історії Хмельницької обласної парторганізації. Львів, "Каменяр", 1972. м. Хмельницький - с. 22, 23, 25, 27, 31, 35, 45-46, 50, 55-56, 58-61, 66, 69, 77, 81, 82, 85-96, 98, 100-102, 211-217, 220-228, 232, 233, 236, 240, 251, 252, 264, 265, 271, 274, 280, 292-293, 301, 309, 313, 314, 319-320, 323, 336-338, 341, 342, 346-347, 350-353, 356, 357, 361, 362, 366.

Події у Великій Вітчизняній війні. /1941-1945 рр./. Збірник документів і матеріалів. Львів, "Каменяр", 1969.

Проскурів - 4, 5, 6, 8, 9, 21, 87-89, 204-205, 258-260, 294-296, 365-368, 22, 23, 24, 30, 31, 32, 45, 48-50, 53, 58, 63, 64, 112, 123, 128, 128, 129, 148, 151, 154, 158, 162, 187, 195, 234.

МІЩИННИЙ А. Г. Хмельницький. В кн: Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька область. К., с. 65-92.

В боях за Ковтень /Збірник спогадів/. Хмельницький, 1958. Проскуров - с. 110, 111, 21, 28, 113, 62, 76, 98.

Лічно живий. /Про відкриття пам'ятника В. І. Леніну в м. Хмельницькому/. - "Рад. Поділля", 1970, 16 квітня.

ГУМЕНЮК С. К. Відвоновані тесни Проскурова. /Боротьба за встановлення радянської влади в Проскурові/. - "Рад. Поділля", 1966, 5 січня.

ГУМЕНЮК С. Місто Хмельницький. - "Хорватінець", 1972, № 45, 48, 20. 22 квітня

ГУМЕНЮК С., МЕЩУНИН А. і КОРСЬКИЙ М. Місто Хмельницький. Путівник. Вінниця, Вінницьке обласне н.м.м.-раз.вид-во. 1973. 112 с.

ГУМЕНЮК С. Свідки історичних подій. Розповідь про давніші місця м.Хмельницького. Львів, "Каменяр", 1970. 33 с.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩУНИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, 1963. Про м.Хмельницький - с.16-21, 23, 26-27, 32, 34-40, 48, 52, 63, 67, 68, 75-86, 126, 133-138, 141, 146, 148-152, 164.

ДУБІНСЬКИЙ І. і ШЕВЧУК Г. Червоне козацтво. /Історичний нарис/. К., Політвидав УРСР, 1965. Проскурів - с.59, 60, 62, 120, 124, 125, 127, 128, 131, 143, 148, 157, 166, 169, 172.

ВЕДЕНІЙ А.С. 1917 рік на Поділлі. Львів, "Каменяр", 1966. Проскурів - с.17, 18, 22, 37, 38, 43, 52, 60, 62, 72, 113, 128, 131, 132, 136, 137, 138, 159, 161.

КАРЛОВ К. Місто Хмельницький сьогодні. План соціально-економічного розвитку міста на 1971-1975 роки. - "Рад. Поділля", 1972, 15 липня.

КОСТРЬБА П.М. Борьба трудящихся за установление советской власти на Подоллии. Хмельницкий, 1957. Проскурів - с. 10, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 32, 33, 34, 36, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 62.

УЛЕЙКО Л. Місто крокує в завтра. /Про реконструкцію м.Хмельницького/. - 1972, 1 травня.

Хмельницький. Серія "Обласні міста Радянської України". К., "Мистецтво", 1967. 94 с.

Червоное козачество. Воспоминания ветеранов. М., Воен-
издат, 1969.   Проскуров - с.11, 40, 44, 81, 201,
202, 203, 204, 206, 209, 213, 248.

Червонці. Спогади ветеранів Червоного козацтва: К.,
"Молодь", 1968.   Проскурів - с.18, 22, 58, 124, 127,
128, 129, 132, 142, 143, 159, 212, 214, 215, 221, 228, 235.

ПОХАНОВ А. Місто щасливої долі. /к.Хмельницький/. До
50-річчя Великого Листопада. - "Рад.Поділля", 1967, 18 січня.

Хмельницький. - Б ки.: Українська Радянська енциклопе-
дія. Т.15, с.513-514.

29 Ч Е Р В Н Я

До 140-річчя з дня народження

В.І.ЗАРЕМБИ

/1833 - 1902/

ЗАРЕМБА Владислав Іванович - український композитор і педагог. Народився в м.Дунаївці на Хмельниччині.

Музики вчився в Кем'янець-Подільському у братів Мосипа та Антона Коципінських. З 1862 року жив у Києві і викладав гру на фортепіано і хоровий спів у жіночих інститутах.

Творча діяльність ЗАРЕМБИ, як композитора, була зосереджена, головним чином, у галузі сольної вокальної та фортепіанної музики. Написав понад 30 творів для голосу з фортепіано на тексти Т.Г.Шевченка, зокрема "Якби мені, мамо, намісто",

"Утоптаю стежечку", "Як би мені черевики", "Калина" та інші,

Владислав Іванович - автор романсів та пісень, фортепіанних п'єс, транскрипцій народних пісень для фортепіано. Кращі його твори і оранжировки "Дивлюсь я на небо", "Така її доля", що й досі користуються популярністю.

Фортепіанні твори ЗАРЕМБИ "Ні, мамо, не можна нелюба любити", "Де грім за горами, де сонечко сяє", "Тей же ви хлопці, славні молодці", "Стоїть гора високая", "В кінці греблі шумлять верби", "Ой зійди, зійди ти, зіронька та вечірняя", "Зібралися всі бурлаки", "Ой, місяцю, місяченьку! Не світи нікому", "Сонце низенько, вечір близенько", "Новий, вітре, на Україну" та інші увійшли в золотий фонд українських фортепіанних творів.

Література:

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька область. К., Голов.ред.Української радянської енциклопедії, АН УРСР, 1971. Про Зарембу В.І. - 32, 70, 246, 247.

ДРЕМЛЮГА М. Українська Гортеліанна музика. /Дошовтне-
вий період/. К., Держвидав, 1958. Про Зарембу В.І. с.136-137.

ЖИТКЕВИЧ А. Композитор В.І.Заремба, - "Прапор Жовтня",
1971, 28 вересня.

СКОРСЬКИЙ М.І СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині.
Літературна карта Поділля, - "Жовтень", 1972, № 8. Про
В.І.Зарембу - с.110.

СПІГЕР В. Молоді, народжені у нашому краї. /Про твор-
чість композиторів дореволюційного Поділля/. - "Рад. Поділля",
1972, 24 вересня.

Заремба Владислав Іванович. - В кн.: Українська радянська
енциклопедія. Т.5. с.191.

29 ЧЕРВНЯ

До 70-річчя з дня народження
П.А.ЛАВРОВА

ЛАВРОВ Павло Арсентійович /29.VI.1903/ - український радянський історик. Народився в с.Радівці Деражнянського району на Хмельниччині в сім'ї селянина-бідняка.

Після закінчення у 1933 році історичного факультету Київського інституту професійної освіти працює асистентом, викладачем, доцентом, деканом історичного факультету, завідувачем кафедрою історії УРСР Київського університету.

Член КПРС з 1928 року. В 1957 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора історичних наук на тему: "Робітничий рух на Україні в період нового революційного піднесення 1910-1914 рр.". Йому присвоєно - звання професора у 1958 році. Читає курс "Історія УРСР". Основний напрям наукової діяльності - дослідження історії пролетаріату і більшовицьких організацій України.

ЛАВРОВ П.А. - член авторського колективу "Нарисів історії Комуністичної партії України", головної редакційної колегії "Советской исторической энциклопедии", редколегії журналу "Вопросы истории" та "Українського історичного журналу".

Має 80 друкованих праць. Основні з них: Рабочее движение на Украине в 1913-1914 гг., К., 1957; Рабочее движение на Украине в период нового революционного подъема 1910-1914 гг., К., 1966.

Література:

ГУМЕНЮК С. і МЕЩИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменяр", 1968. Про П. Лаврова - с. 49.

Лавров Павло Арсентієвич. - В кн.: Радянська енциклопедія історії України, Т. 2, с. 543.

Лавров Павло Арсентієвич. - В кн.: Українська радянська енциклопедія. Т. 7, с. 544.

Лавров Павло Арсентієвич. В кн.: Український радянський енциклопедичний словник. Т. 2, с. 286.

30 Ч Е Р В Н Я

75 років з дня народження Ф.М.Михалюва

Федір Михайлович МИХАЛЮВ народився 30 червня 1898 року у с.Перелучі /Тепер Опочецького району Псковської області/ в селянській сім'ї. Учасник громадянської війни. В 1926 р. закінчив І-й Ленінградський медичний інститут. Під час Великої Вітчизняної війни - керівник Славутської підпільної організації. Створена ним підпілля в 1941-1942 роках поширилось на всю Шенетівщину і Острозьський район Рівенської області. Будучи головним лікарем районної лікарні, МИХАЛЮВ переправляв у ліс до партизанів чимало людей з числа полонених червоноармійців і командирів, які потрапляли з табору для військовополонених в лікарню.

В партизанський загін, яким командував А.В.Одужа, МИХАЛЮВ переправляв також одяг, продукти та медикаменти. Організував збір і перерахування зброї для партизанів, обладнав підпільну друкарню. За його вказівкою переховувався до приходу Радянської армії бюст В.І.Леніна, який тепер стоїть на п'єдесталі в м.Славуті біля міської аптеки.

Підпільна діяльність МИХАЛЮВА тривала до червня 1942 року, поки запроданець не видав його і ще 13 підпільників німцям. Німці повісили МИХАЛЮВА, але почата ним справа не загинула.

Створений ним партизанський загін, якому було присвоєно ім'я МИХАЛЮВА, виріс у велике з'єднання. Народні месники завдавали фашистам все сильніших ударів, поки остаточно не вигнали окупантів з рідної землі.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 травня 1965 року Ф.М.МИХАЛЮВУ посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Література:

Указ Президії Верховної Ради СРСР про присвоєння звання Героя Радянського Союзу МИХАЙЛОВУ Ф.М. - "Рад.Поділля", 1965, 9 травня.

Нариси історії Комуністичної партії України. Вид.3-є, доп. К., Політвидав України, 1971. Про Ф.М.МИХАЙЛОВА - с.528.

Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу. 1941-1945 рр. К., Політвидав України, 1967. Про Михайлова Ф.М. - с.320, 321, 423, 477, 514, 532.

Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. К., Голов.ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР. 1971. Про Михайлова Ф.М. - с.50, 51, 467-469.

Поділля у Великій Вітчизняній війні. /1941-1945 рр./. Збірник документів і матеріалів. Львів, "Каменяр", 1969. Про Михайлова Ф.М. - с.5.

БАЖЕНОВА-ПЕТРИЧУК А. Імені Федора Михайлова. /Про партизанський загін імені Михайлова/. - "Рад.Поділля", 1972, 14 червня.

ДОМАНК А.С.и СЕОЛЧАКОВ М. Подвиг доктора Михайлова. М., "Советская Россия", 1971. (Рец.: Радионов А. Адрес героев: Славута. - "Гудок", 1972, 4 марта.)

ТАРАНЕНКО М. Подвиг лікаря Михайлова. - "Рад.Поділля", 1972, 8 квітня.

ПЕТРИЧУК А. Імені Михайлова. /До 30-річчя Славутської підпільної організації/. - "Рад.Поділля", 1971, 22 грудня.

Подвиг Лікаря. /Розповіді про лікаря-партизана Героя Радянського Союзу Ф.М.Михайлова/. - "Трудівник Полісся", 1965, 17, 22, 29 липня, 5, 12, 17, 19, 24, 25 серпня, 16, 21, 30 жовтня, 4 листопада.

САПОЖНИК О. Сторінки подвигу. /Про Героя Радянського Союзу Ф.М.Михайлова/. - "Трудівник Полісся", 1970, 15 серпня.

СТАСЬ А. Таємниця Ардельт-Верге. Нариси. К., "Рад.письменник", 1970. Про Ф.М.Михайлова - с.38-43.

МИХАЙЛОВ Федір Михайлович. В кн.: Радянська енциклопедія історії України. Т.3, с.135-136.

Х Х
Х

ШЕУДАЕН А. Не забудьте! Повесть. Майкоп-Адигея, изд-во,
1963. 304 с.

Л И П Е Н Ї

510 р. з ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ВОЛОЧИСЬКА

Вперше Волочиськ згадується в документах за 9 липня 1463 року. У 1569 році його населення потрапило під владу польських феодалів. В того часу аж до 1793 року Волочиськ належить до Кременецького повіту Волинського воєводства.

У 1563 році Волочиськ уже згадується у списку містечок, в якому налічувалося 135 димів і 675 жителів, багато з них займалися ремісництвом і торгівлею.

Населення Волочиська брало активну участь у визвольній війні українського народу 1648-1654 років против польсько-шляхетського панування.

Після возз'єднання Правобережної України з Росією Волочиськ увійшов до складу Старокостянтинівського повіту Волинської губернії. В серпні 1795 року тут організовується митниця, яка відігравала важливу роль у зовнішній торгівлі південно-західного краю.

В другій половині XIX ст. у Волочківку виникають промислові підприємства. У 1860 році тут почали працювати цукроварний і свічковий заводи, а у 1876 р. стає до ладу цукровий завод. У 1870 році завершується будівництво залізниці Кмеринка-Волочиськ. У 1873-1874 роках Волочиськ став одним з пунктів транспортування з-за кордону в Росію революційної літератури народницькими організаціями Одеси, Києва та інших міст.

На початку XX ст. він стає одним з важливих пунктів транспортування з-за кордону марксистської літератури. В 1901-1903 роках через Волочиськ в Росію перевозилась лєнінська газета "Искра".

У першу світову війну Волочиськ перебував у прифронтовій зоні. 5 квітня 1916 року командуючий Південно-Західним фронтом О.О.Брусілов провів у Волочиську нараду командуючих армії з приводу наступальної операції проти австро-німецьких військ, яка увійшла в історію під назвою "Брусіловського прориву".

В кінці листопада 1917 року у Волочиську встановлюється радянська влада. На початку грудня сюди увірвалися банди Центральної ради, але їх через кілька днів вигнали революційні Ізмаїловський і Преображенський полки.

20 лютого 1918 року Волочиськ захопили австро-німецькі окупанти, які відновили владу поміщиків і капіталістів. В липні 1918 року Волочиські залізничники включилися у загальний страйк залізничників України. Наприкінці 1918 р. австро-німецькі окупанти залишили Волочиськ, але владу захопила петлюрівська Директорія. 12 квітня 1919 року Волочиськ визволили частини 2 Української радянської дивізії. З повстанців Волочиської Маначинської волостей створюється 12 Волочиський радянський полк, який успішно боровся з ворогами робітничо-селянської влади на фронтах громадянської війни.

Після запеклих боїв з петлюрівськими військами 5 червня 1919 року частини Волочисько-Гусятинської бойової дільниці радянських військ залишили Волочиськ. В кінці 1919 р. сюди увірвалися польські інтервенти. 10 липня 1920 року частини 14 армії звільнили Волочиськ від білополяків і петлюрівців. Остаточо ворог був вибитий з Волочівська 21 листопада 1920 р. частинами кавбригади Г.І.Котовського і 8 червоногвардійської дивізії.

На початку 1922 року Волочиськ відвідали голова ВЦВК М.І.Калінін і голова ВУЦВК Г.І.Ветровський. З березня 1923 р. Волочиськ - центр району. В цьому ж році створюється ТСОЗ, а пізніше ще три товариства спільного обробітку землі. В кінці 1929 року на їх базі утворюється чотири сільськогосподарські артілі.

В серпні 1932 року у Волочиську створено МТС, для якої надійшло перших 20 тракторів.

Наслідуючи приклад п'ятисотниць Поділля, у 1936 році колгоспи Волочиська виростили по 200 цнт. цукрових буряків, а окремі ланки по 610-800 цнт. За високі виробничі показники близько 80 трудівників колгоспних ланів, трактористів та інших спеціалістів МТС у 1939-1940 рр. були учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

Невпізнаним став Волочиськ за роки радянської владі. Заможні і щасливо жили його трудівники. В містечку працювали цукровий завод, маслозавод, електростанція, дзеркальна фабрика, 8 підприємств побутового обслуговування і громадського харчування і кілька магазинів. Діяла лікарня на 40 ліжок, поліклініка, пологовий будинок, жіноча і дитяча консультації, фельдшерський пункт, аптека.

Серед населення в основному була ліквідована неписьменність, працювали середня, семирічна і початкова школи, будинок піонерів, три дитячі садки.

До послуг трудящих були будинок культури, кінотеатр, 4 клуби, 3 бібліотеки. З 1930 року виходила районна газета "Прикордонний комунар", працював радіовузод.

8 липня 1941 року у Волочиськ захопили гітлерівські війська. За період окупації німецькі фашисти розстріляли і замучили 8634 мирних радянських громадян, 222 вивезли на каторжні роботи до Німеччини. Окупанти зруйнували містечко, знищили промислові підприємства, закрили і розорили медичні культурно-освітні заклади і школи.

Але трудящі не скорилися ворогові. В містечку діяла підпільна група, очолювана Проскурівським підпільним комітетом.

17 березня 1944 року Волочиськ визволили частини 10-го Гвардійського Уральського добровільного танкового корпусу та 8 Гвардійської стрілецької дивізії.

Завдяки героїчній праці місцевого населення до кінця 1944 року вступила в дію більшість промислових підприємств, з перших днів визволення відновили роботу колгоспи, лікарні, школи, культурно-освітні заклади.

У 1950 році чотири колгоспи об'єдналися в два, а потім у

1961 р., в одне господарство "Червона Вірка". Колгосп спеціалізується на відгодівлі великої рогатої худоби. З 1964 року виробництво м'яса збільшилося з 126 цтн. до 180 цтн. у 1967 р. на кожних 100 га сільськогосподарських угідь. В ювілейному 1967 р. зернових зібрано по 35 цтн., цукрових буряків по 450 цтн. з гектара. Грошові прибутки у 1970 році зросли до 1506 тис. крб. Грошова оплата одного людино-дня становила 4 крб. 60 коп.

За досягнуті успіхи голова колгоспу Г. О. Целех удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці, багато колгоспників нагороджено орденами і медалями Батьківщини.

За післявоєнні роки Волочиськ став одним з промислових центрів області. Тут працюють цукровий, 2 цегельні, плодоконсервний заводи, завод металовиробів, "Кулон", швейна фабрика, залізнична станція, зерноелеватор, харчокомбінат, комбінат побутового обслуговування населення, механізована колона та інші підприємства.

У 1970 році ПМК-3 присуджено перехідний Червоний Прапор Ради Міністрів СРСР і ВДРПС, велика група будівельників відзначена урядовими нагородами. Бригадирів бригади мулярів А. Х. Яхновському, присвоєно звання заслуженого будівельника УРСР.

У жовтня 1970 р. Волочиськ віднесено до категорії міст районного підпорядкування.

У Волочиську діє лікарня на 175 ліжок з II відділеннями, поліклініка, 2 фельдшерсько-акушерських пункти, лікарський пункт, санепідстанція.

Діти трудящихся навчаються у 2-х середніх, 2 восьмирічних, 2 початкових школах, діє заочна середня школа робітничої молоді, у 1967 р. відкрито професійно-технічне училище, працює музична семірічна школа, 3 дитячих садки.

Важливу роль у комуністичному вихованні трудящих відіграють районний Будинок культури, 3 промислових і колгоспних Будинки культури, 3 клуби, широкоекранний кінотеатр, 5 стаціонарних кіноустановок, 2 районні бібліотеки, 8 відомчих бібліотек.

За досягнуті успіхи в роботі учительці Н.М.Скалозубові присвоєно почесне звання Заслуженої вчительки УРСР, А завідувачі районної бібліотекою Д.Т.Починок та редактору газети "Зоря" М.Д.Садомовській почесне звання Заслуженого працівника культури УРСР.

За успіхи, досягнуті районом у підвищенні врожайності збільшення виробництва і заготівель цукрових буряків, перший секретар РК КП України М.І.Починок удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці.

Література:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. Львів, 1972. Про Волочиськ - 81, 87, 101, 177, 178, 180, 190, 202, 203, 205, 222, 232, 233, 240, 256, 258, 264, 288, 292, 304, 305, 311, 319, 323, 329, 354.

Пограничные войска СССР. 1939-июнь 1941. /Документы и материалы/. М., "Наука", 1971. О Волочискке - 939, 242, 243, 248, 257, 251, 253, 255, 256, 257, 258, 261.

Гражданская война на Украине. Т.І. Кн.І. К., "Наук.думка", 1967. О Волочискке - с.291, 308, 390, 391, 430, 580, 584, 617, 618, 688, 726.

Поділля у Великій Вітчизняній війні /1941-1945 рр./. Збірник документів і матеріалів. Львів, 1969. Про Волочиськ - с.205, 317, 323, 19, 149, 158, 216, 234, 285, 191, 376.

ГАВРИЩУК А.П. і СТАСЮК І.А. Волочиськ. В кн.: Історія міст і сіл. В 26-ти т. Хмельницька область. К., 1971, с.145-147.

АБРАМОВ М.І. Уральці в боях за Волочиський район. - "Зоря", 1967, 31 січня, 4, 11, 18 лютого.

ГАРНАГА І. Волочиськ. Звідки пішла назва. - "Рад.Поділля", 1970, 11 листопада.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменяр", 1969. Про м.Волочиськ - с.13, 92, 130, 131, 132, 134, 136, 141, 157.

ДУБІНСЬКИЙ І. І ШЕВЧУК Г. Червоне козацтво. /Історичний нарис/. К., Політвидав, 1965. Про Волочиськ - с.133, 149, 129, 131, 138.

Легендарний полководець. Збірник спогадів. К., Політвидав, 1969. Про м.Волочиськ - с.138, 139, 140, 183.

РАДЗІЄВСЬКИЙ В. Збруч - ріка єднання. Путівник. Львів, "Каменяр", 1969. Про м.Волочиськ - с.23, 24, 26, 29, 30, 31, 37, 39.

Селище стало містом. /Волочиськ/. - "Рад.Поділля", 1970, 10 листопада.

У Волочиську і навколо нього. - "Рад.Україна", 1969, 11 січня.

Червоне козацтво. Воспоминання ветеранов. М., Воениздат, 1969. О Волочисске - с.-40, 203, 218, 277, 249.

Червонці. Спогади ветеранів Червоного козацтва. К., "Молодь", 1968. Про м.Волочиськ - с.133, 142, 235.

С Е Р П Е Н Ь

480 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ВІНЬКОВЕЦЬ

Віньківці - селище міського типу, центр району.
Населення 5.9 тис.чол.

Вперше Віньківці згадуються в документах 1493 р.

В другій половині ХІУ ст. селище стає містечком. Населення його брало активну участь в селянсько-козацьких полках М.Кривоноса у 1648 р., громлячи панські маєтки від Бару до Кам'яниці-Подільської. З новою силою спахнуло народне повстання у 1734 р. Повстанці палили поміщицькі будівлі; знищували документи на право володіння маєтками, вбивали своїх гнобителів.

На початку ХІХ ст. у Віньківцях значного розвитку набувають різні ремесла, поширюються селянські промисли, провідними серед яких були вичинювання шкіри, вироблення полотна, килимів, гончарного посуду; шиття одягу та взуття.

В 30-х роках ХІХ ст. у Віньківцях виникають винокурний і пивоварний заводи, на яких працювали селяни-кріпаки.

Віньківці були зразком нещасливої феодальної експлуатації і поміщицького свавілля. За найменшу провину селян люто катували. Повітовий земський справник у своєму донесенні на ім'я губернатора 17 вересня 1848 р. змушений був визнати, що власник Віньковець Людвик Черкас захоплюється биттям селян. "Сікти їх - для нього справжня насолода. Він не знає міри, коли карає... б'є нещадно, не звертаючи уваги на стать і вік".

Селяни Віньковець рішуче виступали проти тяжкого гніту і панської сваволі в дореформений і після реформений періоди. Особливо активні виступи селян тут відбулися у квітні 1905 і влітку 1906 років.

Напередодні першої світової війни Віньківці були невеликим містечком з населенням близько 1.5 тисячі чоловік.

Першу школу було відкрито у 1883 р., у якій в 1908 р. навчалось 87 дітей або 13.4 % до загальної кількості дітей шкільного віку.

З великим піднесенням зустріли вінківчани звістку про перемогу Великого Жовтня. Наприкінці грудня 1917 р. у Вінківцях влада перейшла до ради робітничих і солдатських депутатів. А на початку лютого 1918 р. новообраний земельний комітет приступив до розподілу поміщицької землі.

В період громадянської війни Вінківський партизанський загін під командуванням М.О.Гоми веде боротьбу з іноземними інтервентами і внутрішньою контрреволюцією. Остаточно Вінківці були визволені Червоною Армією 15 листопада 1920 року.

Радянська влада передала трудящим селянам Вінківцеві 680 десятин колишньої поміщицької землі. Для допомоги бідноті створюється прокатний пункт сільськогосподарських машин і знарядь.

В березні 1923 р. Вінківці стають районним центром. Тут у 1924 р. бідніші селяни створили сільськогосподарську артіль, яка об'єднувала 15 селянських дворів. На початку 1927 р. у Вінківцях виникає два ТСОЗи, а на початку 1930 р. 4 колективи об'єднали більшість селян селища.

Важливу роль в піднесенні і зростанні сільськогосподарських артілей відіграла Вінківська МТС, організована наприкінці 1931 р. Завдяки наполегливій роботі партійних, радянських і сільськогосподарських органів, самовідданій праці колгоспників громадське господарство артілей стало міцним, багатогалузевим і прибутковим.

Розвивалася у Вінківцях і промисловість. На кінець відбудовчого періоду вступає в дію спиртовий завод, а в роки перших п'ятирічок – плодоовочеві і маслоробні заводи. Крім цього в селищі працювало 5 промислових артілей.

До революції у Вінківцях не було жодного медичного і культурного закладу, окрім початкової школи. У 1940 р. тут була лікарня, пологовий будинок, поліклініка, дитяча консультація, санітарно-епідеміологічна станція. В середній і трьох неповно-середніх школах навчалися усі діти шкільного віку.

Культурні потреби селища задовольняли районний Будинок культури, бібліотека, кінотеатр.

Велика Вітчизняна війна припинила дальший розвиток. 11 липня 1941 р. у Віньківці увірвалися гітлерівські кати, які знищили центральну частину селища, розстріляли та закатували близько 1800 чол. мирних жителів.

Чим більше лютував ворог, тим запеклішим ставав опір населення. Восени 1941 р. в селі створюється підпільна молодіжна група з 18 патріотів, яку очолили комуніст І.М. Цимбаляк і комсомолец В.М. Годований. В січні 1942 р. у Віньківцях створюється підпільний районний комітет КП/б/У, до якого увійшли М.П. Данилов, М.Б. Тікаєв, Н.М. Косецький. Під керівництвом підпільного райкому розгорнулася активна партизанська боротьба з окупантами.

27 березня 1944 р. війська 18 армії і Українського фронту визволили Віньківці. На початку квітня відновили роботу райком КП/б/У, райвиконком та інші радянські установи. Завдяки самовідданій праці віньківчан до кінця 1944 року відновили роботу майже усі промислові і комунальні підприємства селища, які працювали до війни. Успішно справилися з усім циклом робіт сільськогосподарські артілі.

Тепер на території Віньковецької селищної Ради діє масло-сирзавод, хлібзавод, плодоовочевий завод, міжколгоспна будівельна організація, районне об'єднання "Сільгосптехніка", комбінат побутового обслуговування та інші.

Сільське господарство представляють два багатогалузеві колгоспи "Маяк" і "Шлях до комунізму".

Зростають і красивішають Віньківці. Споруджено багато двоповерхових житлових будинків, сотні добротних осель звели робітники, колгоспники і службовці. Всі центральні вулиці селища заасфальтовані. Улюбленим місцем відпочинку став парк. Прокладено водопровід, на річці Калюсі утворено велике водоймище.

Охорону здоров'я забезпечують районна лікарня на 280 ліжок і 4 фельдшерсько-акушерських пункти, в яких працює 28 лікарів

і 68 середніх медпрацівників. Велику профілактичну роботу проводить санітарно-епідеміологічна станція.

З навчальних закладів у селищі є середня і восьмирічна школи, середня школа робітничої і колгоспної молоді. Працюють Будинок культури, 3 бібліотеки, кінотеатр, виходить газета "Сільські новини".

Література:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. Львів, 1972. Про Віньківці - с.87, 135, 199, 204, 221.

ГАРНАГА І.В. і КОХАН Г.Г. Віньківці. В кн.: Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька область. К., 1971, с.115-126.

Поділля у Великій Вітчизняній війні /1941-1945 рр./. Збірник документів і матеріалів. Львів, "Каменярь", 1969. Про Віньківці - с.5, 58, 249, 317.

Поділля в роки Громадянської війни /лютий 1918 - грудень 1920/. Документи й матеріали. Вінниця, 1959. Про Віньківці - с.350, 351, 443.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменярь", 1968. Про Віньківці - с.36, 142.

Віньківці. В кн.: Українська радянська енциклопедія. Т.2. с.247.

26 В Е Р Е С Н Я

ДО 80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

МИКИТИ ГОДОВАНЦЯ

26 вересня 1973 року мине 80 років з дня народження українського радянського поета-сатирика Микити Павловича ГОДОВАНЦЯ. Народився Микита Павлович 26 вересня 1893 року в селі Віннина на Вінниччині. Закінчив Степанівську двокласну учительську школу.

Вчителював в селах Орлівка, Бубнівка, Віннина, у м. Кам'янці-Подільському та селі Голоскові. Відтак, з 1924 року переходить на журналістську роботу. В 1934 році оселяється в м. Кам'янці-Подільському, де й понині живе і працює в улюбленому жанрі байки. Широко друкується в центральній і республіканській пресі.

Микиту Павловича Годованця по праву називають патріархом української байки. Першу байку він видрукував у 1917 році. З того часу видав чимало збірок байок і віршованих гуморесок: "Незаможний Клиш" /1927/, "До добробуту й культури" /1928/, "Парася на парастасі" /1929/, "Будяки", "Довгоносики", "У колективі" /1930/, "Трактор і рало", /1931/, "Байки", /1957/, "Осея на хаті" /1958/, "Байки" /1963/, "Ріка мудрості" /1964/, "Веселий педант" /1965/, "Канвалії і допуки" /1966/, "Байки за Леонардо да Вінчі, Федром, Бабрієм" /1967/, "Байки" у 2-х т. /1968/, "Байки і притчі" /1970/.

Створюючи оригінальні байки, Микита Годованець водночас багато працює над сатиричною спадщиною інших народів. Опрацьовує байки стародавніх байкарів: римлянина Федра, грека Бабрі геніального італійця Леонардо да Вінчі, байкарів ХІУ ст. - іспанців Самонего, Іріарте, польського байкаря І.Красіцького, російських байкарів І.Крилова, Д.Бєдного, І.Батрака.

Свій хист і талант Микита Годованець натхненно віддав рідному радянському народові. В 1971 році - ювілейний ленінський рік він вступив у члени КПРС.

Про життя та творчість нашого славного земляка рекомендуємо прочитати таку літературу:

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Баїки. У 2-х Т., К., "Дніпро", 1968. Т.1. Заяча математика, 1968. 343 с. Т.2. Ріки мудрості. За сюжетами Езопа, 1968. 294 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Баїки. К., "Рад.письменник", 1957. 222 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Баїки. За Леонардо да Вінчі, Федром, Бабрієм. К., "Дніпро", 1967. 194 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Баїки і притчі. Львів, "Каменяр", 1970. 87 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Веселий педант. Старогрецькі анекдоти. Львів, "Каменяр", 1965. 128 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. Заяча математика. Баїки. К., "Рад.письменник", 1961. 167 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. "Конвалії і лопухи". Баїки. К., "Рад.письменник", 1966. 85 с.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. "Ріка мудрості". Баїки за Езопом. К., "Рад.письменник", 1964. 210 с.

Література про життя і творчість Микити Павловича Годованця

Годованець М. Мі творчих ужинок. /інтерв'ю/. - "Прапор Жовтня", 1971, 1 січня.

СОФІМЕНКО А. Наддорожчий скерб у байкаря М. Годованця. - "Рад.Поділля", 1970, 6 березня.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти Т. Хмельницька область. К., Голов.ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР, 1971. Про Годованця М.П. - с.64, 92, 323, 332, 358.

КОВИНЬКА О. Патріарх української радянської байки - Микита Годованець. - В кн.: Ковицька О. "Вгадую і розгадую". К., 1970, с.102-109

ПЕТРОВ Ю. Баикар Микита Годованець. Літературно-критичний нарис. К., "Рад.письменник", 1963. 179 с.

СКОРСЬКИЙ М. Від Дністра до Горині. /Літературно-мистецька карта Поділля/. - "Жовтень", 1971, № 9. Про Годованця с.117-118.

СКОРСЬКИЙ М. Талант яскравий і мудрий. /Про творчість М.П.Годованця/. - "Рад.Поділля", 1968, 28 вересня.

ГОДОВАНЕЦЬ М.П. - В кн.: "Українська радянська енциклопедія". Т.3, с.323.

Годованець Микита Павлович. - В кн.: Українські письменники. Біобібліографічний словник. Т.4. К., 1965, с.292-295

Микита Годованець. - В кн.: Письменники Радянської України. Біобібліографічний довідник. К., 1970, с.91.

х х х

АЛІПЕРІН Ю. "Талановита тріска" /Про одноіменну байку М.Годованця/. - "Рад.письменник", 1968, 5 березня.

КАРИМ В. Відданий покликанню. /Про 2-х томник М.Годованця/. - "Вітчизна", 1969, № 1, с.172-174.

КАРИМ В. Свєжесть восприяття жизни. /М.Годованец. Почтительный поросенок. Басни/. - "Радуга", 1970, № 12, с.184-185.

х х х

БОНДАРЕНКО Е. Сонети про байку. Хоронять, а вона живе. Микиті Годованцю. - "Літ.Україна", 1970, 31 березня.

ВОСКРЕКОСЕНКО С. Микита Годованець. - В кн.: Воскрекосенко Сатира та гумор. К., 1966, с.347.

Бібліографія:

Микита Павлович Годованець. /До 70-річчя з дня народження і 50-річчя літературної діяльності/. Хмельницький, 1963. 3 с.

Годованець Микита Павлович. /До 75-річчя з дня народження/. Бібліографічна пам'ятка читачеві. Львів, "Каменярь", 1968. 3 с.

З Ж О В Т Н І

90 РОКІВ З ДНІ НАГОРОДЖЕННЯ

Д.З. МАНУІЛЬСЬКОГО

Дмитро Захарович МАНУІЛЬСЬКИЙ /1883-1959/ - радянський партійний і державний діяч, один з видавних керівників КП України і Української Радянської держави, діяч міжнародного комуністичного і робітничого руху, з 1945 р. академік АН УРСР. Народився в с.Святець Кременецького повіту Волинської губернії /тепер село Мануїльське Теофіпольського району Хмельницької області/.

Після закінчення Острозької гімназії вступив до Петербурзького університету і з перших днів життя в столиці брав участь в революційному русі.

З 1903 р. член РСДРП. За участь в Кроштинському повстанні матросів і солдатів в 1906 р. був заарештований і засуджений до заслання в Якутію. По дорозі на заслання втік і прибув у Петербург, а згодом виїхав до Києва, де нелегально працював у військовій організації більшовиків. З 1907 р. входив до складу Київського комітету РСДРП.

Переслідуваний царською поліцією, Мануїльський наприкінці 1907 р. емігрував до Парижа. Деякий час входив до групи "Вперед". Ч 1911 р. закінчив юридичний факультет Сорбонського університету. 1912-1913 рр. вів нелегальну роботу в Москві і Петербурзі, потім вдруге емігрував закордон.

У травні 1918 р. повернувся в Росію. Делегат УІ з'їзду РСДРП/б/. Брав активну участь у Великій Жовтневій соціалістичній революції. З 1919 р. входив до складу Тимчасового Бюро ЦК КП/б/У, був членом Всеукраїнського революційного комітету. Працював Народним комісаром земельних справ. З 1920 р. - член Тимчасового ЦК КП/б/У, член мирної делегації по переговорах з Польщею у 1920-1921 рр. З грудня 1921 р. - перший секретар

ЦК КП/б/У, редактор газети "Комуніст". З 1922 р. Мануїльський переходить на роботу в Комінтерн.

З 1924 р. член Президії Комінтерну, а з 1928 по 1943 - секретар Виконкому Комінтерну. Голова делегації ВКП/б/У у Комінтерні. В 1944-1953 рр. - заступник Голови Ради Міністрів УРСР, у 1944-1952 рр. - одночасно Міністр закордонних справ УРСР. На XI з'їзді партії обраний кандидатом у члени ЦК РКП/б/, на XII-XIII з'їздах обирався членом ЦК партії. На У-УІІ конференціях, I, IX, X, XVI, XVII з'їздах КП/б/У, в обирався членом ЦК КП/б/У. В 1920-1923 рр. і 1949-1952 рр. - член Політбюро ЦК КП/б/У. Депутат Верховної Ради СРСР і УРСР 2 і 3 скликань. Нагороджений трьома орденами Леніна та іншими орденами і медалями.

Література:

ЛЕНІН В.І. УІІ Всеросійська конференція РКП/б/ 2-4 грудня 1919 р. - Твори. Т.30. Про Д.З.Мануїльського - с.145-170.

Громадянська війна на Україні. 1918-1920. Сборник документов и материалов. В 3-х т. 4-х кн. К., "Наук.думка", 1967. Про Д.З.Мануїльського. Т.І. Кн.2. XII; Т.2, с.209-212, 385-386, 537, 632, 633, 637, 640, 677, 731, 754, 755, 772.

Перемога Великої Жовтневої соціалістичної революції на Україні. Т.І. К., 1967. Про Д.З.Мануїльського - с.182, 360.

Історія міст і сіл УРСР. В 26 т. Хмельницька область. К., Голов.редакція укр.радянської енциклопедії, 1971. Про Д.З.Мануїльського - с.61, 64, 249, 550, 627.

БУЛКІНА В.П. Соратники В.І.Леніна на Україні. /Про Д.З.Мануїльського/. - "Укр.іст.журнал", 1970, № 4, с.78-80.

ГУМЕНЮК С. Вони - з Поділля. /Про борців за владу Рад з Поділля Д.З.Мануїльського, В.П.Затонського, М.С.Брублевського/. - "Рад.Поділля", 1970, II листопада.

ГУМЕНЮК С. і МРЩИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменярь", 1968. Про Д.З.Мануїльського - с.85, 101.

ЗАВ'ЯЛОВ Б. Дипломат ленинської школи. /Про Д.З.Мануїльського/.
- "Радуга", 1970, № II, с.96-107.

ЗАВ'ЯЛОВ Б.М. Дмитро Захарович Мануїльський. К., Політвидав
України, 1967. 229 с. /Борці за велику справу/.

Мы наш, мы новый мир построим. Рассказы, новеллы и очерки.
о становлении и укреплении Советского государства под руковод-
ством В.И.Ленина. М., Политиздат, 1967. Про Д.З.Мануїльського
- с.136-137.

Мануїльський Дмитро Захарович. /1883-1959/. - В кн.: Большая
советская энциклопедия. Изд.2-е, Т.26, с.234.

Мануїльський Дмитро Захарович. /З-Х.1883 - 22-П.1959/.-В кн.:
Радянська енциклопедія історії України. Т.3. К., 1971, с.80.

Мануїльський Дмитро Захарович. В КН.: Українська радянська
енциклопедія. Т.8. с.464-465.

ІЗ ЖОВТНЯ

ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
В.О.СЕЛЬСЬКОГО
/1883 - 1951/

СЕЛЬСЬКИЙ Володимир Олександрович - український радянський геофізик і геолог, академік народився 13 жовтня 1883 р. в с.Вихилівці Ярмолинецького району на Хмельниччині, в 1909 р. закінчив Київський університет. Протягом 1922-1928 рр. працює директором організованого ним в м.Грозному Нафтового інституту, у 1928-1930 рр. - начальник Грознафторозвідки, пізніше - головний геолог Головного управління паливної промисловості Вищої Ради народного господарства СРСР. З 1939 року - академік АН УРСР.

У 1945 р. Володимир Олександрович організував кафедру геофізики в Львівському університеті, а потім у Львівському політехнічному інституті, якою керував до кінця життя.

В.О.Сельський опублікував понад 70 наукових праць, присвячених питанням теоретичної і прикладної геофізики, розвідці нафтових родовищ, походження та міграції нафти, проблемам нафтоносності території України, Північного Кавказу, Волго-Уральського нафтоносного району.

Найбільш відомі праці вченого: "Изучение строения земной коры на основании данных геофизики. ч.1. М.-Л., 1940, "Очерк геологического строения нефтеносной полосы западных областей Украины". М.-Л., 1941.

Література:

ГУМЕНЮК С. і МЕШИШИН А. Хмельницька область. Путівник. Львів. "Каменярь", 1968. Про В.Сельського - с.49.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти Т. Хмельницька область. К., Голов.ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР, 1971. Про В.Сельського - с.64, 672.

Сельський Володимир Олександрович. - В кн.: Українська
радянська енциклопедія. Т.13, с.50.

Сельський Володимир Олександрович. - В кн.: Український
радянський енциклопедичний словник. Т.3, с.242

Г Р У Д Е Н Ї

320 років з часу Жванецької битви

Напередодні Переяславської ради польська шляхта зробила ще одну спробу придушити народно-визвольний рух на Україні і тим самим зірвати підготовлюване возз'єднання України з Росією.

У другій половині вересня 1653 року польський уряд послав на Поділля велику армію. Однак під Жванцем сучасного Кам'янець-Подільського району українські війська на чолі з Богданом Хмельницьким спільно з татарською ордою зупинили її і примусили стати табором, перекривши шляхи, якими підвозилося їй продовольство. У запеклих сутичках козацькі загони завдали нищівних поразок окремим польсько-шляхетським частинам, оточили табір під Жванцем, поставили вороже військо в досить скрутне становище.

Поразка польського війська була неминучою. Рятуючись від розгрому, польський король Казимір в грудні 1653 року підкупив татарського хана Іслам-Гірея III і почав з ним переговори про перемир'я та укладення військового союзу.

Хан, знаючи про успішні переговори України з Росією в питанні возз'єднання, погодився стати союзником шляхетської Польщі і виступити проти України.

З-під Жванця селянсько-козацькі війська прибули на Переяславську раду і взяли участь у прийнятті історичного рішення про возз'єднання України з Росією.

Література:

Історія Української РСР. К., "Наук.думка", 1967. Про Хваницьку битву - с.228.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26 т. Хмельницька область. К., Голов.ред.Укр.радянської енциклопедії АН УРСР. 1971. Хваницька битва - с.324-325.

ГУМЕНЮК С. і МЕЩИНІН А. Хмельницька область. Путівник. Львів, "Каменяр", 1968. Про Хваницьку битву - с.10.

Хваницька битва. - 3 кн.: Українська радянська енциклопедія. Т.5 с.47

ВІСІСТ

- 50.

січень	120 років з дня народження Б.Е.Мелавського	- 2.
8 березня	50 років Летарського кодооспу	- 4.
березень	570 років з часу заснування Дунаєвець	- 7.
квітень	180 років з часу возе"єднання Поділли з Лівобережною Україною в складі Російської держави	- 12.
травень	480 років з часу заснування м.Хмельницького	- 15.
29 червня	140 років з дня народження В.І.Заремби	- 23.
30 червня	70 років з дня народження П.А.ЛАВРОВА	- 25.
30 червня	75 років з дня народження Ф.М.Михайлова	- 27.
липень	510 років з часу заснування Волочиська	- 30.
серпень	480 років з часу заснування Віньковець	- 36.
26 вересня	80 років з дня народження Микити Годованни	- 40.

8		
3	90 років з дня народження	
жовтня	З.Я.Мануїльського	- 43
13	90 років з дня народження	
жовтня	В.О.Сельського	- 46
грудень	320 років з часу Жванецької битви	- 48

25⁰⁰

